

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 47496-02-16

תיק חיצוני: 203653005

1 במני ועדת ערר לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) תשי"ט-1959
 2 יו"ר הועדה – כב' השופט אמיר סלאמה
 3 חבר הועדה – דר' אלכס קורת
 4 חבר הועדה – מר דוד לוקוב
 5
 6
 7

מעורר פלוני

נגד

משיב קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום

פסק דין

8
 9
 10
 11 בפנינו ערעור על החלטת המשיב מיום 20.1.16, במסגרתה נדחתה תביעת המערער (שהוגשה מכוח חוק
 12 הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט – 1959, אשר ייקרא להלן: "החוק") להכרה בפגימות מהן סובל
 13 המערער בברכיים ובגב, כנובעות מתנאי שירותו הצבאי.
 14

רקע

15
 16
 17 1. המערער, יליד 1960, התגייס לצה"ל באוגוסט 1978 והשתחרר מהשירות באפריל 2014, כאשר
 18 במהלך שירותו הוא שימש ככוחן תחמושת.
 19
 20 2. בחודש פברואר 2014 הגיש המערער למשיב תביעה מכוח החוק, בה טען כי הוא סובל מפגימות
 21 בברכיו ובגבו, וזאת כתוצאה מתנאי שירותו, כאשר הוא מוסיף וטוען לחבלה בקרסול וברך
 22 ימין באירוע מיום 28.5.98.
 23 ביום 20.1.16 דחה המשיב את התביעה, לאחר שקבע כי לא הוכח קשר סיבתי בין תנאי
 24 השירות לבין התלונות בברכיים ובגב, וזאת בהסתמך על חוות דעת מומחה מטעם המשיב
 25 (פרופ' ביקלס).

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 47496-02-16

תיק חיצוני : 203653005

- 1 על החלטה זו הוגש הערעור המונח בפנינו.
- 2
- 3 3. לטענת המערער, החלטת המשיב בטעות יסודה, תוך שהוא מפנה לתנאי השירות כמתואר
- 4 מפיו ומפי מפקד מרחב (במסגרת אישור תנאי שירות שניתן ביום 4.8.14), וכן בהסתמך על
- 5 חוות דעת מומחה מטעמו בתחום האורתופדי (ד"ר דניאל לוי).
- 6 האחרון קבע, בין היתר, שהמערער סובל משינויים ניווניים בשתי הברכיים, וממספר בלטי
- 7 דיסק בחוליות עמוד השדרה המותני, המגיעות לכדי נכות צמיתה, כאשר בעיות אלה קשורות
- 8 לתנאי שירותו של המערער, כנתמך בספרות רפואית אליה הפנה המומחה.
- 9
- 10 4. לטענת המשיב, ההחלטה מושא הערעור בדיון יסודה, תוך הסתמכות על חוות דעתו של פרופי
- 11 ביקלס (לרבות חוות דעת משלימה, שניתנה בהתייחס לחוות דעת ד"ר לוי הנ"ל).
- 12 בתמצית נציין כי בנוגע לבעיות ברכיים סבר פרופי ביקלס כי הפגמות בשתי הברכיים הם
- 13 תוצאה של "הליך שחיקתי מובנה אשר אינו קשור לתנאי עבודתו" של המערער, וכי לא
- 14 קיימת עבודה מחקרית הקושרת בין תנאי עבודה כמו אלה בהם עבד המערער לבין שינויים
- 15 שחיקתיים בברכיים.
- 16 אשר לגב, קבע פרופי ביקלס כי אין במסמכים הרפואיים בעניינו של המערער כל תיעוד בדבר
- 17 תלונות גב, עד ליום 1.10.11, אז תועדה פניה עם תלונות על כאבי גב, ומשכך לא מצא המומחה
- 18 כל קשר בין תנאי השירות לבין הפגימה בגב.
- 19
- 20 5. נוכח הפערים בין חוות הדעת מינינו כמומחה מטעמנו את ד"ר הלל אדמוני, אשר בדק את
- 21 המערער ונתן חוות דעת בעניינו.
- 22 ד"ר אדמוני מצא בבדיקתו הקלינית שהמערער סובל ממגבלה בתנועות הברכיים והגב, כאשר
- 23 הדבר עולה בקנה אחד עם ממצאים שהודגמו באיברים אלה בבדיקות הדמיה שונות.
- 24 אשר לשאלת הקשר הסיבתי, הפנה המומחה לשורה של מאמרים המכירה בקיום קשר בין
- 25 מאמצים פיזיים מהסוג אליו היה חשוף המערער לבין הפגמות מהן הוא בסובל באיברים
- 26 אלה, ומשכך מצא להכיר בקשר סיבתי בין הפגמות האמורות לבין תנאי שירותו של המערער.
- 27 בהמשך, ולבקשת ב"כ המשיב, צירף ד"ר אדמוני לעיון הוועדה מספר מאמרים רפואיים
- 28 עליהם הסתמך, וכן השיב לשאלות הבהרה שהפנה אליו ב"כ המשיב.
- 29
- 30 6. לאחר מתן חוות דעת ד"ר אדמוני ותשובות לשאלות הבהרה, הסכימו הצדדים להגיש סיכומי
- 31 טענות בכתב ללא צורך בשמיעת ראיות.
- 32 בעקבות כך הוגשו סיכומי הצדדים.
- 33 כמו כן, הונח לעיונו תיקו הרפואי המלא של המערער, כפי שצולם ע"י המשיב.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 47496-02-16

תיק חיצוני: 203653005

- 1
- 2
- 3 7. המערער מבקש לאמץ את מסקנות המומחה מטעמו ואת מסקנות המומחה מטעם הוועדה.
- 4
- 5 8. לעומתו, המשיב טוען כי אין לאמץ את מסקנות המומחה מטעם הוועדה, מכמה טעמים:
- 6 - לשיטת המשיב, דייר אדמוני עצמו קבע בחוות דעתו כי אין לשלול שפגיעה בברך באירוע
- 7 משנת 2002 היוותה גורם לפגימה הנוכחית בברך זו;
- 8 - לטענת המשיב, ניתוחים אותם עבר המערער בברך ימין, ואשר נובעים ממעורבות משני
- 9 אירועים החורגים מגדר הערעור שבפנינו, הם האחראים לפגימה בברך זו;
- 10 - הממצאים בברך שמאל קשורים לאירוע משנת 2007, ולא לתנאי השירות;
- 11 - לשיטת המשיב, דייר אדמוני אינו מסביר כיצד מתיישבת קביעתו לקיום קשר סיבתי בין
- 12 בעיות בגב לתנאי השירות, עם דלות התלונות המתועדות בתיקו הרפואי של המערער.
- 13 - אין במאמרים אליהם הפנה דייר אדמוני כדי לבסס כראוי את קביעותו בעניין הקשר
- 14 הסיבתי.
- 15
- 16
- 17

דיון והכרעה

- 18 9. לאחר שקילת טענות הצדדים מצאנו כי זין הערער להתקבל.
- 19
- 20 10. תחילה נציג את תנאי השירות להם היה חשוף המערער לאורך שנים רבות, כעולה מתצהירו
- 21 ומאישור מפקד המרחב, כאשר נציין בנדון כי שני אלה לא נחקרו, והאמור מפייהם (בתצהיר
- 22 ובאישור שהוצג) הוכח כדבעי, ולמצער לא נסתר:
- 23 - המערער נדרש, באופן רוטיני ויום יומי, לבצע הרמת משאות כגון פגזים ותחמושת;
- 24 - לצורך ביצוע הרמות משא כמתואר, כמו גם לצורך פעולת בחינת התחמושת ומיונה, נדרש
- 25 המערער להימצא בכפיפה /או ישיבה על הברכיים לפרקי זמן רצופים;
- 26 - מפקד המרחב אישר כי שירותו של המערער היה כרוך ב- "עבודה פיזית קשה בשטח
- 27 המצריכה כיפופים, הרמה וכריעה על הברכיים".
- 28 - לאחר למעלה מעשרים שנות שירות, החל המערער להתלונן על כאבי ברכיים וגב, כאשר
- 29 בדיקות הדמיה שונות הדגימו סימני שחיקה בברכיים והצריכו התערבות ניתוחית,
- 30 וכאשר בשנת 2011 קיבל המערער הקלות מביצוע עבודה פיזית בשל כאבי הגב.
- 31
- 32

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 47496-02-16

תיק חיצוני: 203653005

11. על רקע זה מצאנו את קביעותיו של ד"ר אדמוני, המומחה הבלתי תלוי מטעם הוועדה, כמשכנעות ומבססות כדבעי את טענת המערער לקיום קשר סיבתי כנטען על ידו. דוק. דומה כי כיום אין חולק על עצם קיום פגימות בברכיים ובגב, כאשר ממילא פגימות אלה מבוססות היטב בתוצאות הבדיקה הקלינית של ד"ר אדמוני, וכן בממצאים שהודגמו בבדיקות הדמיה שונות (אשר כללו שינויים שחיקתיים בשתי הברכיים ובלטי דיסק במספר חוליות בגב).
12. אשר לסוגיית הקשר הסיבתי, קבע ד"ר אדמוני כי תנאי השירות להם היה חשוף המערער, כמתואר לעיל, יכולים בהחלט להסביר את הפגמים והליקויים בברכיים ובגב, והכל תוך הפניה לספרות רפואית אשר חלק ממנה הועבר לעיונו. אנו סבורים כי חוות דעתו של ד"ר אדמוני מנומקת ומבוססת היטב, והיא "מתכתבת" עם תנאי השירות להם היה חשוף המערער, כפי שהוכח. נזכיר כי ד"ר אדמוני לא נחקר ע"י המשיב, והוא לא עומת עם ספרות רפואית השוללת קיום קשר סיבתי כפי שנקבע על ידו.
13. לא מצאנו שיש בטענות המשיב, כפי שהוצגו בסיכומי טענותיו, בכדי לשנות ממשקנתנו הנייל בנוגע לאימוץ חוות דעת של ד"ר אדמוני.
14. אשר לקשר אותו ניסה המשיב לעשות בין מספר אירועים בהם נחבל המערער בברכיים לבין הפגימות הנוכחיות בברכיים, אנו סבורים שאין בכך כדי לסייע למשיב. נציין כי מדובר באירועים משנת 1998 ומשנת 2002 (חבלה בברך ימין), ואירוע משנת 2007 (חבלה בברך שמאל). ראשית, המומחה מטעם המשיב (פרופ' ביקלס) אשר נתן חוות דעת לאחר שבחן את מלוא החומר הרפואי, לא סבר, בשתי חוות הדעת שנתן, כי הפגימות בברך קשורות לאירוע טראומתי כלשהו, לרבות האירועים הני"ל, ואף קבע כי מצב הברכיים נובע מתהליך שחיקתי מובנה. נמצא כי טענות המשיב כיום לקיום קשר סיבתי בין האירועים הנדונים לבין הפגימה בברכיים, אינה זוכה לביסוס אפילו בחוות דעת המומחה מטעם המשיב, ולמעשה אינה מבוססת על אף חוות דעת רפואית שהונחה בפנינו. שנית, ביחס לאירוע משנת 1998, בגינה הגיש המערער בזמנו תביעה נפרדת למשיב, החליט המשיב לדחות את התביעה, כשהוא קובע (בשנת 2015) כי אין קשר סיבתי בין המצב בברך ימין לבין האירוע משנת 1998 (וזאת בהסתמך על חוות דעת רפואית של מומחה אחר, ד"ר

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 47496-02-16

תיק חיצוני: 203653005

1 אלפרסון, בה צויין, בין היתר, כי בעיות הברכיים החלו לפחות בשנת 1992 – עמוד 224
 2 בתיק הרפואי שהוצג לעיונו).
 3 על רקע זה, קיימת בעייתיות לא מבוטלת בעמדתו הנוכחית של המשיב, שמבקש, במסגרת
 4 הערעור שבפנינו, לשכנע כי לאירוע משנת 1998 היתה תרומה למצב בברך ימין (קביעה
 5 שכאמור אינה מבוססת על חוות דעת המומחה מטעם המשיב).
 6 שלישית, ביחס לאירוע משנת 2007 אנו סבורים כי טענות המשיב בנדון אינן יותר מאשר
 7 גישוש בלתי מבוסס באפלה.
 8 כאמור, המומחה מטעם המשיב (פרופ' בילקס) לא מצא לקשור בין המצב בברך שמאל לבין
 9 אירוע חבלתי כזה או אחר משנת 2007.
 10 רק בשאלות הבהרה שהפנה ב"כ המשיב לד"ר אדמוני, נתבקש האחרון להסביר מדוע אין
 11 לייחס לאירוע משנת 2007 תרומה למצב הברך, ובתשובה לשאלה זו הפנה ד"ר אדמוני
 12 לדו"ח פציעה משנת 2007 (שיש להניח עמוד לעיונו), המתעד כאבים והגבלות בברך שמאל.
 13 בעקבות כך טען המשיב כי לא ברור לו באיזה דו"ח פציעה מדובר, ומתן בדיוק הנסיבות בהן
 14 נפגע המערער בשנת 2007, אשר נותרו לשיטתו עלומות.
 15 בכל הכבוד, המשיב אינו יכולה להיבנות מטענה ביחס לאירוע עלום משנת 2007 שהוא עצמו
 16 אינו יודע את נסיבותיו (כאשר אם אכן קיים דו"ח פציעה משנת 2007, וכך אנו מניחים
 17 אחרת ד"ר אדמוני לא היה מתייחס אליו, חזקה על המשיב שדו"ח זה מצוי בידיעתו
 18 ובשליטתו), ואין הוא יכול, על סמך זה, לבנות תזה רפואית בדבר קשר סיבתי שאפילו
 19 המומחה מטעמו אינו מזכיר או מעלה.
 20
 21 15. אכן, ישנן אמירות של ד"ר אדמוני, מהן ניתן להבין שהוא סבור כי ייתכן שלאירועים כאלה
 22 ואחרים בהם היה מעורבת המערער, היתה תרומה כלשהי למצב הברכיים.
 23 כך, בחוות דעתו מסר ד"ר אדמוני כי הוא אינו סבור שאירוע משנת 2002 (אשר ככל הנראה
 24 התרחש עת שהה המערער בחופשה, וזו הסיבה בגינה דחה המשיב בזמנו תביעה שהגיש
 25 המערער בגין אירע זה) היה אחראי באופן בלעדי למצב הברך, ומכאן עולה שייתכן כי לאירוע
 26 זה היתה תרומה כלשהי למצב.
 27 גם בתשובות לשאלות הבהרה מסר ד"ר אדמוני כי המצב בברך ימין נבע הן מתנאי השירות
 28 והן מפגיעות שתוארו ע"י המשיב בשאלות הבהרה.
 29 ברם, בכך אין סג.
 30 ד"ר אדמוני קבע מפורשות, כי תנאי השירות היו גורם שהביא לתוצאה הסופית בשתי
 31 הברכיים, כאשר קריאה מדוקדקת של חוות דעתו מעלה כי גם אם הוא סבור שייתכן
 32 שלאירועים כאלה ואחרים היתה תרומה מסויימת למצב, לא ניתן להפריד כיום בין תרומת
 33 תנאי השירות לבין תרומתם של אותם אירועים.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 47496-02-16

תיק חיצוני: 203653005

- 1 במצב שכזה, בו לכל היותר (מבחינת המשיב) נותרה סוגיית מידת התרומה של אירועים כאלה
 2 ואחרים שאינן קשורים לשירותי בגדר לוט בערפל; בו המומחה מטעם הוועדה (כמו גם
 3 המומחה מטעם המשיב) קבע, וקביעתו לא נסתרה, כי תנאי השירות היו גורם שהביא למצב
 4 הברכיים כיום; ובו המומחה מטעם המשיב אינו סבור, וממילא אינו מבסס, קשר בין אירועים
 5 כאלה ואחרים לבין המצב בברכיים (אלא זוקף את המצב לתהליך שחיקתי מובנה); מן הדין
 6 לקובע שהוכח, במידה הנדרשת בהליך שבפנינו, קיום קשר סיבתי מלא בין תנאי השירות לבין
 7 המצב בברכיים, כאשר לא הוכח קיום בסיס להפריד בין תרומת תנאי השירות לבין תרומה
 8 עלומה (שלא הובררה כראוי) שהיתה לאירועים כאלה ואחרים.
 9
 10 16. גם טענות המשיב בעניין הגב אינן מסייעות לו.
 11 תחילה סמך המשיב ידו על כך שאין תיעוד בדבר תלונות על כאבי גב עד לשנת 2011, ואולם
 12 כעולה מחוות דעת ד"ר אדמוני ומתשובותיו לשאלות ההבהרה, קיים תיעוד מהשנים 1995 ו-
 13 1998.
 14 משהוברר הדבר, טען המשיב כי בכל מקרה דלות התיעוד מעידה על העדר קשר סיבתי בין
 15 המצב בגב לבין תנאי השירות, ואולם אין בכך כדי לקעקע את קביעתו בנדון של ד"ר אדמוני,
 16 המבוססת הן על תנאי השירות כפי שהוכחו בפנינו; הן על התיעוד רפואי; והן על ספרות
 17 רפואית; והכל כאשר קביעה זו מהווה הוכחה ברמה הנדרשת בדבר קשר סיבתי בין הפגימה
 18 בגב לבין תנאי השירות.
 19
 20 17. לבסוף, לא מצאנו בטענות ב"כ המשיב בסיכומיו כנגד הספרות הרפואית אליה הפנה ד"ר
 21 אדמוני, כדי לשנות מהמסקנות המפורטות לעיל.
 22 טענות ב"כ המשיב כוללות הסתמכות על כך שחלק מהמאמרים עליהם התבסס ד"ר אדמוני
 23 לא הומצא לידי ב"כ המשיב, ואולם המשיב אינו יכול להיבנות מכך, כאשר הוא יכול היה
 24 בנקל (לרבות באמצעות המומחה מטעמו) לאתר אותה ספרות, לפנות לוועדה בנדון או לחקור
 25 את ד"ר אדמוני בנדון.
 26 אשר למאמרים שהומצאו לב"כ המשיב, ניסה האחרון לטעון לגוף המאמרים, ואולם, ובכל
 27 הכבוד הראוי, אין אנו מייחסים לטענות אלה משקל של ממש, כאשר ד"ר אדמוני ממילא לא
 28 עומת עם טענות אלה, וכאשר לא הוצגה לד"ר אדמוני ספרות רפואית השוללת את הקשר
 29 הסיבתי אותו הוא קבע.
 30
 31 **סוף דבר**
 32

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 47496-02-16

תיק חיצוני: 203653005

18. על יסוד כל האמור אנו מורים על קבלת המערער, וקובעים כי מן הדין היה להכיר בקיום קשר סיבתי בין פגימות מהן סובל המערער בשתי ברכיו ובעמוד השדרה המותני (כפי שנקבע בחוות דעת ד"ר הלל אדמוני) לבין תנאי השירות הצבאי של המערער.
 למען הסדר ספק נציין, כי קביעתו של ד"ר אדמוני בעניין שיעור הנכות (להבדיל מעצם קיומה או הקשר הסיבתי בינה לבין תנאי השירות), אינן מחייבות את המשיב, ועניין זה נתון לקביעת ועדה רפואית מכוח החוק.

19. המשיב ישלם למערער שכ"ט עו"ד בסכום כולל של 5,000 ₪, וכן ישיב לו את הוצאות המומחה מטעמו (ד"ר לוי) כנגד הצגת חשבונית מס/קבלה, ואת חלקו של המערער בשכרו של ד"ר אדמוני, והכל בתוך 30 ימים.

20. המזכירות ומציא פסק דין זה לצדדים ותפעל לסגירת התיק.

ניתן היום, 07 אוגוסט 2019, בהעדר הצדדים.

מר דוד לוקוב
חבר הוועדה

ד"ר אלכיס קורת
חבר הוועדה

אמיר סלאמה, שופט
יו"ר הוועדה

19
20
21
22